

**To:** [redacted] [redacted] [redacted] @rivm.nl  
**Cc:** [redacted] [redacted] [redacted] @rivm.nl  
**From:** [redacted] [redacted]  
**Sent:** Thur 1/28/2021 8:05:13 PM  
**Subject:** vraag over naleving - op welke maatregel(s) is bevordering vooral wenselijk?  
**Received:** Thur 1/28/2021 8:05:21 PM  
[201212 winst behalen door bevorderen naleving - NCTV - Corona Gedragsunit versie1.1.pdf](#)  
[210128 Gedragsunit interviews - coronavaccinatie\\_DEF.pdf](#)

Ha [redacted]

Vanmiddag in overleg met het MT van de COVID-directie kreeg ik opnieuw meer vragen over bevorderen van naleving. Ben wel benieuwd van welke maatregel jij / OMT denken dat een toename in naleving veel effect zal hebben op de virusbestrijding. En waar dus mogelijk met extra inzet op naleving (via de combinatie van communicatie, flankerend beleid/context en handhaving / sociale controle) nu nog winst te behalen valt.

Inmiddels zijn er ook vanuit het Haagse Rapid Response team diverse nieuwe interventies in voorbereiden hiervoor. Ook bij hen leeft nu de vraag – waar hun energie vooral op te gaan richten.

Morgen ben ik op het RIVM - mocht je er ook zijn en evt. in de middag ergens 10 minuutjes hebben, dan loop ik graag even bij je langs of even bellen?

In elk geval veel succes morgen met jullie 97<sup>e</sup> of 98<sup>e</sup> OMT!

Groet, [redacted]

**From:** [redacted] [redacted]

**Sent:** donderdag 28 januari 2021 20:48

**To:** [redacted], [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minvws.nl>; [redacted], [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minvws.nl>; [redacted], [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minvws.nl>; [redacted], [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minvws.nl>; [redacted], [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minvws.nl>  
**Cc:** [redacted], [redacted] ([redacted]) <[redacted]@minvws.nl>; [redacted], [redacted] <[redacted]@rivm.nl>

**Subject:** FW: Input vanuit de gedragsunit - winst behalen door bevorderen naleving

Beste [redacted] & collega's,

Nav jullie vraag vanmiddag om input voor een beleidsaanpak gericht op bevorderen van naleving van huidige maatregelen, mail ik jullie alvast onderstaande mail, voor de Kerst gestuurd aan [redacted] [redacted]. De eerste bijlage zal jullie niet onbekend zijn. De cijfers in deze bijlage zijn uiteraard te actualiseren met de huidige cijfers – maar 't gaat nu niet om deze cijfers.

Met betrekking tot communicatie-inzet om naleving op te krikken gaat het inderdaad om een stevige intensivering, laagdrempelig en zichtbaar, ook heel lokaal – via de brievenbus – en doelgroep specifiek. Voor zowel NCK als communicatieprofessionals van de G4 hebben we met een aantal van 'onze' hoogleraren afgelopen najaar al een training verzorgd hoe dit systematischer en gebruikmakend van gedragsinzichten te realiseren met oog op de bal – indammen virus.

#### Algemene principes

Een (nog) betere naleving kan worden bereikt als burgers, organisaties (zoals werkgevers, winkeliers, overheden) en gemeenschappen (zoals buurten, religieuze gemeenschappen):

1. **intern en dus duurzaam gemotiveerd** zijn om het beleid uit te voeren
2. de **kennis en vaardigheden** hebben om het beleid ten uitvoer te brengen
3. de **mogelijkheden en middelen** hebben om het beleid ten uitvoer te brengen

Om dit te bereiken worden idealiter de volgende 3 middelen op een **gecoördineerde en geïntegreerde manier** ingezet:

1. Communicatie: een **onderbouwde en geïntegreerde communicatiestrategie**, omvat overheidswebsites, campagnes, persconferenties, TV optredens
2. Context: aanpassing van de **fysieke en sociale omgeving, en voorzieningen** die gedrag en draagvlak stimuleren of juist hinderen
3. Controle: duidelijke **gedragsregels** en protocollen, **coaching en handhaving**.

Belangrijke kenmerken bij het ontwikkelen van effectieve gedragsinterventies waarbij deze drie middelen worden geïntegreerd zijn **multidisciplinaire teams, doelgroep vertegenwoordiging (burgers, ondernemers) en wetenschappelijke onderbouwing**. Hier is veel ervaring mee in de Nederlandse gezondheidsbevordering – deze expertise activeren hierbij is een must.

In plaats van de feestdagen-memo die ik voor de Kerst aan [5.1.2e] meestuurde, heb ik voor jullie nu de morgen te verschijnen memo over vaccinatiedeelname en de inzichten van twijfelaars toegevoegd (dit is nog niet de webversie, maar het gaat om de inhoud tenslotte). Vaccinatie is nog zo'n onderwerp waar gedragsexpertise van toegevoegde waarde is, en waar inmiddels wel de eerste lijntjes zijn gelegd. Fijn om ook hierop te kunnen fine-tunen nu!

Ik hoop dat jullie hiermee voldoende munitie in handen hebben voor een eerste slag, succes!

Groet,

[5.1.2e]

**From:** [5.1.2e] [5.1.2e]

**Sent:** zaterdag 12 december 2020 22:08

**To:** [5.1.2e] [5.1.2e] - BD/DGC-19' <[5.1.2e]@minjenv.nl>

**Cc:** [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] - BD/DGC-19 <[5.1.2e]@minjenv.nl>; [5.1.2e] [5.1.2e] <[5.1.2e]@rivm.nl>

**Subject:** Input vanuit de gedrags unit - winst behalen door bevorderen naleving

Dag [5.1.2e]

In antwoord op je vraag van vanmiddag:

Hoewel het Rapid Response team diverse interventies op heeft gepakt (overzicht al bij jullie aanwezig), hebben ze implementatie nog niet gehaald. De website #hoedanwel is bijna klaar. Een aantal interventies lijken op basis van theoretisch beredeneren kansrijk zoals de quarantaine buddy en de voorrangstelling voor online boodschappen doen. Er is maar beperkt bewijs over welke gedragsinterventies precies werken in deze context omdat ze - in tegenstelling tot maatregelen - tot nu toe nog niet grootschalig en wetenschappelijk onderbouwd zijn ingezet in de crisis zodat evaluaties ontbreken. Onze onderzoeken suggereren dat het zin heeft om sterk op een wetenschappelijk onderbouwde communicatiestrategie in te zetten. Maar nog meer op een bredere en meer ambitieuze gedragsstrategie.

#### **Samenhangend onderbouwd pakket**

Op basis van onze inzichten gaat het om een pakket aan interventies van evidence based communicatie (campagnes, woordvoering in talkshows, persconferenties) tot het inregelen van voorzieningen (zoals opvangen lasten en kosten quarantaine) en het veranderen van de fysieke (bijv 1 richting Verkeer in winkel/straat) en sociale omgeving (elkaar aanspreken, als werkgever duidelijke norm zetten). Dit zal zich direct richten op de burger maar dus ook op omgevingspartijen zoals werkgevers en de overheid. In de gezondheidsbevordering zijn dit type interventies trouwens heel gebruikelijk: we noemen dat soms complexe interventies en soms multi-level interventies omdat ze zich zowel direct tot de burger richten, als indirect via werkgevers en winkeliers bijvoorbeeld.

Belangrijk is dat het een gecoördineerde, multidisciplinaire en wetenschappelijk onderbouwde inspanning is. Vanuit gedragsperspectief zijn er nog veel kansen om middels (integratie van) communicatie en het aanpassen van de context (sociale of fysieke omgeving, voorzieningen), gedrag en de motivatie te ondersteunen en stimuleren. Op een manier waarvan we weten dat die bij andere gezondheidsgedragingen effectief kunnen zijn – denk bijvoorbeeld aan ontmoediging van roken of bevorderen gezonde voeding.

#### **Winst behalen via verhogen naleving (zie bijlagen)**

We hebben eind november een document aangeleverd aan de NCTV met de meest veelbelovende gedragingen: handen wassen, quarantaine en isolatie, testen; ook drukte mijden/afstand houden, thuiswerken en gasten ontvangen hebben we daarbij aangestipt.

Inmiddels ook de factsheet Veilige Feestdagen opgeleverd. Mocht het aantal toegestane bezoekers omlaag gaan, dan passen we deze op onze site nog aan.

#### **Woordvoering & ondersteuning**

Bij de persconferenties lijkt nog steeds winst te behalen, mits het lukt om concreter en ondersteunender te worden. Er wordt niet echt concreet gemaakt welk risico we nemen/lopen in welke situaties en in welke mate dat risico door (betere) naleving wordt gereduceerd. Bewindspersonen & voorzitters veiligheidsregio's (uitzonderingen zoals Depla die zich inspande voor activiteiten voor jongeren daargelaten) lijken nu veel op handhaving en streng toespreken te zitten (o.a. Bruls en Jorritsma in landelijke media), terwijl ze burgers niet als nadenkende en ook bezorgde mensen lijken te betrekken en ondersteuning bieden. De op 9 december gepresenteerde TONK-ondersteuning via gemeenten voor werknemers die door quarantaine inkomsten mislopen is een positieve uitzondering daarop (door ons voorgesteld in de memo 'naleven van quarantaine en isolatie advies' van 11 nov jl) .

## Vaccinatie

Vaccinatie is ook een complex onderwerp met verdeelde successen in het verleden. Het is nu echt belangrijk dat de gedragswetenschappen hier goed worden benut om zowel op korte termijn als middellange termijn tot voldoende acceptatie en dekking te komen. Framing van vaccinatie boodschappen heeft impact: krijgen burgers de ruimte om hun eigen goed geïnformeerde keuze te maken – om vervolgens goed genudged van intentie naar gedrag te gaan - of wordt het “alle zorgmedewerkers worden gevaccineerd”? Drie van de 10 Nederlanders twijfelt (50% wil wel vaccineren). Als het lukt om de huidige twijfelaars mee te nemen, zitten we een heel eind in de goede richting. (voorstel burgerplatform om in januari hier inzichten voor te genereren bespreken we a.s. maandag met MT van de VWS-directie COVID).

## Benutten van gedragsexpertise

Deze aanpak vereist wel een structurele verandering van de rol van gedragswetenschappen in de communicatie en beleidsmaatregelen en voorzieningen. Want ondanks het belang van het onderwerp Gedrag en de uitgebreide kennis op dit gebied in Nederland, blijft de input en verantwoordelijkheid nu beperkt tot ad-hoc reageren op vragen uit verschillende gremia. Terwijl dit probleem bij uitstek om een ‘complexe’ of ‘multi-level’ gedragsstrategie vraagt.’

Dit zijn overigens geen nieuwe suggesties. Tot op heden lijkt het inregelen van een gedegen, samenhangend beleid gericht op verhogen naleving het onderspit te delven ten opzichte van de discussie over opschaling / afschaling maatregelen.

Uiteraard tot nadere toelichting bereid.

Met hartelijke groet,

Mede namens

5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e



5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

RIVM Covid 19 Gedrag en Maatschappij | Corona Gedragsunit (5.1.2e) @rivm.nl  
 Antonie van Leeuwenhoeklaan 9 | 3721 MA Bilthoven / Postbus 1 (postbak 5.1.2e) | 3720 BA Bilthoven

5.1.2e

E

5.1.2e

@rivm.nl

Tw

5.1.2e

RIVM De zorg voor morgen begint vandaag [www.rivm.nl/gedragsonderzoek](http://www.rivm.nl/gedragsonderzoek)

Ook op  
1,5 meter afstand



kun je dichtbij  
elkaar staan